

www.dereta.rs

Библиотека
ПОСЕБНА ИЗДАЊА

Уредник издања
Александар Шурбатовић

Станислав Краков

Путописи

Приредио

Мирко Демић

ДЕРЕТА
2017.
Београд

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА

Животни пут Станислава Кракова (1895–1968) умногome је одредио и његову књижевну судбину. Са шеснаест година је отишао у рат, најпре у Балканске, а потом и у Први светски. Из њих је изашао са бројним ранама и одликовањима. Потом је био новинар и страсни путник, љубитељ авијације и морнарице, сценариста и редитељ, уредник новина и радија, да би последње две деценије живота провео у емиграцији, где је и умро.

Лако је уочити да је Краков, после два романа и десетине новела објављених по новинама и часописима, већ средином треће деценије двадесетог века изгубио веру у књижевност и њен утицај. Да је то истина сведочи сачувани уговор (21. јул 1921) који је склопио са Издавачком књижарницом С. Б. Цвијановића у вези са штампањем збирке новела. До реализације тог уговора, нажалост, није дошло.

Уочљиво је и то да, упркос свом угледу и утицају између два светска рата, Краков није прештампавао своје књиге. Све су прилике да је предност давао новинарству и плановима везаним за филмску уметност. Остао је сачуван само један играно-документарни филм – *За часћи оцаџбине* (1931) и сазнања о великим плановима и озбиљним намерама.

Да парадокс буде већи, оно у чему је био списатељски најпродуктивнији, а можда и најбољи – у путопису – до данас није укоричено, сем невелике књиге *По јужној Србији* (1926). Највећи број путописа насталих углавном у трећој и почетком четврте деценије двадесетог века остао је разасут по новинама и часописима, штампаним између два светска рата. То није успело ни књижевном историчару Гојку Тешићу, којем припадају неоспорне заслуге за напор да деведесетих година прошлог века Кракова врати у српску књижевност, објавивши романе *Крила* (1991) и *Кроз буру* (1994), као и да реконструише збирку новела, назвавши је *Црвени њеро* (1992).

Захваљујући сачуваном делу његове писане оставштине (*Архив Југославије*), дошао сам до потврде о намерама Станислава Кракова да, ипак, сакупи неке од својих путописа и уобличи их у књигу. Тако је сачуван наслов једне од њих (*На раскрићу светиа*) и њен садржај, откуцан на писаћој машини. Тај папир је био полазиште приликом конципирања првог дела ове књиге. До сада нисам успео да пронађем путописе са Сицилије, које је Краков навео у поменутом концепту (*Палермо, Таормина, Сиракуза*), па остаје нејасно да ли их је већ написао и објавио или је тек планирао да их напише, односно објави.

Међу сачуваним папирима нађен је и пишчевом руком писан текст *Увода*, својеврсног прелудија за први део ове књиге.

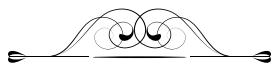
Отуда сам назначеном садржају концепта додао путописе из Цариграда/Стамбола, сматрајући да су неодвојиви део приче о Средоземном мору, које је „наша плућа, наше срце чији је сваки откуцај један велики час људске цивилизације”, како Краков наводи у поменутом *Уводу*. Тако ову књигу отвара путопис са Гибралтара, западне капије Средоземља, а затварају је путописи са Босфора, његових источних врата.

Други део првог тома назвао сам *Кроз мистичну Европу*, прилагодивши чест наднаслов који је Краков наводио, пре свега, приликом штампања путописа кроз Шпанију, сматрајући да одговара његовим бројним путовањима и страсном писању о њима. У ову целину сам уврстио и текстове који су ближи репортажи него класичном путопису. Нарочито је то случај са текстовима о Пољској, земљи предака његових по оцу, чији је раст и развој писац посматрао са одушевљењем и дивљењем.

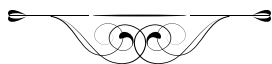
Све текстове сам незнатно прилагодио данашњим правописним нормама, водећи рачуна да буду сачуване ауторове стилске и језичке специфичности. Исправио сам и очигледне омашке и пропусте (назначени су угластим заградама), начињене приликом припреме и штампања путописа у часописима и дневним новинама.

Исто тако, читаоцу је дат увид у место и настанак поједних путописа, као и време и податак о штампању или објављивању, осим у случајевима када се то није могло поуздано утврдити.

М. Демич

НА РАСКРШЋУ
СВЕТА

УВОД¹

Један славни европски путописац назвао је Средоземно море – морем изненађења.

Али није оно дизало само изненадне буре на својој пучини, оно је вековима стварало буре најузбудљивије људске историје.

Море богова, крсташа и гусара, оно је било море на чијим су се обалама цивилизације рађале и умирале, царства уздизала и рушила. На њему се писала историја Европе и света. Акцијум, Саламина, Лепант, Гибралтар (Трафалгар) су те његове раскрснице светске повести и судбине.

У јесењим и зимским данима над његовим водама бесне циклони, али кроз сва годишња доба дизали су се преко њега вихори инвазија.

Све епопеје које су песници и историци писали, на његовим су обалама створене.

Преко њега су пловили бродови Улиса и Енеје, триреме Сципиона и Цезара, Помпеја и Августа, барке Рамсе-са III и Клеопатре, Балсак, галиоти и галије Ди дон Хуана од Аустрије и Морозинија, храмови и малтешки витезови кипарских цркава, и гусари Хајрудина Барбаросе.

1 Рукопис (Архив Југославије)

Море, чије су обале отаџбина маслине, дрвета мира, видело је више ратова, битака, похода него сва друга мора и океани заједно.

Египћани [су] прогнали преко њега Хетите, Феничани су ратовали са Бабилоним, Спарта је кретала преко његових вода на Троју, Атина против Персије, Македонија против читаве Азије, Рим против варвара, Византија против Сарацена и отоманске најезде, Маври против Шпаније, крсташи против неверника, Венеција против Турака, Наполеон против Енглеске, Енглеска против свих народа Средоземља, све до велике борбе између сила осовине са једне стране и Англосаксонаца и Американаца с друге, који су први пут увели у судбину медитеранских збивања и четврти и пети континент света.

Изумрле су династије, нестали су цареви, ишчезли су народи који су овде писали своју историју, али је остало Средоземно море, део Европе који је наша плућа, наше срце, чији је сваки откуцај један велики час људске цивилизације.

Десет година мојих лутања око овог великог, славног и судбоносног европског језгра које око себе скупља око десетину других мора као своје притоке или своје заливе – сажети су у овој књизи многих живих узбуђења и радости.

ГИБРАЛТАР, НЕВИДЉИВА И НЕЗАУЗИМЉИВА ТВРЂАВА ЕНГЛЕСКА²

Гибралтар, фебруара

Већ из Линеа де ла Консепсион, последњој граници Шпаније, обележеној рушевинама форова Св. Филипа и Св. Барбаре, срео сам енглеске леди и центлмене на коњима, спортски одевене и расположене. Карабинијери, шпански цариници у чаковима од црне мушеме и мали шпански војници у зеленим бареима затварали су пролаз на неутралној територији. Требало се искрцати из аутомобила који ме је довезао чак из Кадиза и пешке проћи испод једне капије. Моји ковчези сада су били неинтересантни за шпанске царинике, али су зато немилосрдно претурали по онима који су стизали са стране Гибралтара.

На великој пустој пољани, о којој се нико није бринуо, која никоме није припадала, која је била „хајматлос“, без националног обележја, без зграда, без биљки, чак и без коза, којих толико има а које су искључене са све неутралне територије, стајало је десетак аутомобила

² У оригиналном чланку („Време“, 13. март 1931, стр. 4) овај текст је штампан са наднасловом – *На вратишима Европе и Америке.*

музејских примерака аутомобилске индустрије и неколико коњских дрошки.

Сео сам у један овакав аутомобил трудећи се да припењању не одвалим врата, да се сувише не наслањам да не бих остао на путу са задњим делом каросерије када аутомобил пође. Пошто је шофер сав ознојен успео да запали мотор после дугог окретања ручицом, уз страшну треску и лупу пошли смо ка енглеским линијама. И сви аутомобили и њихови шофери били су „хајматлос” – неутрални. Они с[у] само могли да [се] крећу на овој краткој линији дугој километар-два од шпанске царинске капије до Олд мола, од кога се кроз *Old Mole Gate* – стару тврђавску капију са мора долазило у Гибралтар. На шпанску територију нису смели да прелазе, а возња аутомобилом, и то оваквим, кроз варош која се сва успела уз стене уским стрмим улицама, била је немогућа.

На ову пешчану пустару без националне боје, над којом ниједна химна није засвирала, коју ниједна држава не убраја у квадратне километре своје површине, долазили су да изда[х]ну сви преживели аутомобилски примерци са Пиринејског полуострва.

Једна огромна стена висока преко 400 метара, засечена равно од неба до мора, једна планина гола и дивља, диза-ла се пред нама. Гибралтар, најмоћнија тврђава на свету, невидљива и незаузимљива, господарио је ту излазом и улазом у Средоземно море. На потпуно ведром плавом небу један дугачак, обал облак висио је ту, стално закачен за врхове стена као каква циновска ваздушна лађа.

Иза енглеске линије стајао је један енглески официр крај пута. Аутомобили су успоравали још више овај, и онако лагани ход.

Један поглед право у очи, један поздрав енглеског официра-центлмена и знак шоферу да настави, опет бржим темпом, возњу. Ни преглед пасоша ни царине,

нити икакве граничне формалности. А Гибралтар је – пише у свим *Вођама* – у сталном опсадном стању.

Довољно је било да пређемо ту пешчану неутралну пољану широку нешто више од једног километра, па да се одједном осетимо као да смо доиста у Енглеској. Крај пута су почињали паркови са палмама, одмах иза њих био је велики хиподром, нешто даље поље за голф, пре-пуно виших маринских официра – чије занимање слути-мо по лицу и ходу помораца јер су сви иначе у оделу за голф и, најзад, тенис игралишта пуна младих Енглески-ња у белом.

Све што у току дана не игра овде голф или тенис, не јаше на коњу или увече не обуче смокинг и балску тоалету није Енглеz. Остало су – а то су сви становници Гибралтара – мелези неколико раса. Мало је ту чистих Шпањолаца. То су све припадници оне мешане левантинске расе која почиње од Солуна и Смирне и иде дуж обала Средоземног мора, преко свих међународних лука. Сем ових медитеранских мелеза, има у Гибралтару не мало правих Мароканаца, правих Индуса и правих Јевреја.

Пред *Old Mole Gate* морао сам да напустим раздрмани аутомобил који ме је преко неутралне територије пре-нео. Једна дрошка, права гибралтарска дрошка са лебдећим кровом и кочијашем који је, не научивши довољно енглески, заборавио и шпањолски, којим је можда некад говорио, понела ме је уз *Main Street* јед[и]ну праву улицу у Гибралтару, бар једину пролазну за кола и коња. Друге попречне су све неке врсте степеница и тобогана.

Тек овде се дало осетити да сам стигао у тврђаву под опсадним стањем. Боље рећи, ово се видело на начин врло декоративан.

На самом уласку у стару варош од тврђавске капије која је водила са пристаништа, цео град је био затворен бедемима и први сквер преко кога сам прешао – највећи

трг у Гибралтару – био је *Casemates Square* јер је са свих страна био опкољен казаматима и касарнама. Свугде су енглески војници на стражи употребљавали своја два сата на стражарском мосту, да сами врло елегантно и врло извежбано врше неку врсту појединачног егзерцира који је мене, негдашњег војника одушевљавао. Окретали су се у месту лево и десно ударајући при томе одсечно петاما, марширали десет корака напред и назад. Спустили су три темпа пушку са рамена „к нози” и враћали натраг. И свугде дуж свих капија и пред палатом гувернера – негдашњим францишканским манастиром – и пред свима касарнама овај егзерцир стражара је непрекидно трајао дању и ноћу.

Био је скоро сумрак када сам хтео да изађем из „Гранд” хотела, једног од старих свратишта (иако је то један од најбољих хотела у Гибралтару), у коме су сигурно одседали и Нелзон и Велингтон када су у Гибралтар долазили.

Звуци војне музике задржали су ме на самом изласку из хотела. Као и обично, напред је трчала гомила деце, за њима тамбур-мажор, вртећи елегантно у руци своју палицу и потом иза музике чета енглеске пешадије. Уз звуке музике, уз свирање труба и добоша свако вече у 6 часова промаршира ова чета са музиком кроз ову једину улицу Гибралтара између две капије: Старога мола и Карла III, на којој још стоје спојени грбови Шпаније и Енглеске.

Та чета што маршује са музиком свако вече једини је знак енглеске војне окупације и сталног опсадног стања, за које се не би ни знало да постоји да не пише у бедкеру, јер нигде се туриста не осећа слободнијим и неузнемиренијим него у овој тврђави тако пуној војничких тајни, тако значајних за поморски престиж Енглеске.

Довољно је бити један дан у метрополи енглеској или у ма којој њеној колонији, ма којој поморској бази и ма

каквом њеном пристаништу, па осетити шта значи то бити велики народ, шта значи то бити нација у којој се појам центлмен поклапа скоро са појмом мушкарца.

Свака моја посета ма каквом крају Енглеске појачавала је код мене увек оно огромно поштовање и искрену љубав коју сам стекао за ову доиста највећу нацију света, када сам је први пут на солунском бојишту упознао.

Исто као и на Малти, и у Гибралтару нема ограниченог времена за отварање и затварање радњи и зато је *Main Street* до пола ноћи имао живост булевара највећих европских градова. Цела ова велика гибралтарска артерија препуна је источњачких трговина. Све свиле Јапана, сви кашмирски шалови Индије, сви производи од дрвета, слонове кости и метала који се израђују у црном и жутом континенту могу се овде купити по ценама из Бомбаја, Цејлона, Токија, Јокохаме и Каира. Гибралтар нема царине.

Нарочиту живост овој главној гибралтарској улици, поред ових магазина са Истока, у којима су без разлике сви продавци прави Индуси, дају кафане са женским оркестрима.

У Гибралтару је гарнизон од 6.000 људи, а сем тога највећа флота Велике Британије – Атланска флота. На један врло дискретан начин остављено је енглеским официрама, војницима и морнарима да нађу себи забаве. То је нека врста музикалне проституције, али треба још једном подвући, врло дискретне.

Пред кафаном „Универзал” велике плакате објављују да ту свира оркестар од правих енглеских „леди”. На естради три плаве танке девојке свирају у виолине и чело, а четврта, нешто у годинама, удара у клавир. Кафана је

до последњег места испуњена морнарима, врло одушевљеним. Није главно како оркестар свира, већ то да су његове чланице Енглескиње са којима се може говорити на своме језику и које нису ни старе ни ружне.

Како је у Гибралтару увек топло, то су све кафане отворене са улице и није мали број морнара који кроз прозоре уживају оно што њихови сретнији другови могу да дозволе себи уз криглу пива или уз виски.

Нарочито је велика навала пред баром „Ројал”. Ту је цаз од доиста младих Американки. Све су оне у блузама од америчке звездане заставе и црвеним сукњицама. Од 5 часова поподне па све до поноћи свирао је овај амерички женски цаз без престанка. Морнари су одушевљено викали, нудили саксофон-герлу пивом када је застајала заморена од дувања у свој инструмент, скакали на естраду и играли само чарлстон, али не начинивши ни неред, ни тучу, ни скандал. Оне који су били већ сасвим пијани патроле су одводиле на њихове бродове или у касарне да се испавају, док су њихова места заузимали други који су дотле чекали на улици.

Друге кафане су имале такође женске оркестре, али без навале. То су били домаћи женски музиканти.

Театар „Реал” – ово је већ за официре – објављивао је долазак велике париске ревије, а за сада су на програму биле „9 руских герлс”.

На целом своме путу свугда сам наилазио на Русе расејане дуж Марока и Шпаније, па чак и сада и овде на у овој енглеској поморској и војничкој зони. У Кадизу у „Хотелу Атлантико” видео сам руску капелу у жутиим рубашкама на којима су били извезени црни царски двоглави орлови, у Цеути док сам се шетао крај кеја добио сам рекламу неког циркуса који је објављивао као највећу сензацију сењор Иванова, дресера лавова. Не мали број Руса служи у шпанској страначкој легији у Мароку.

Када сам ујутро прошао кроз гибралтарске улице из свих кафана ишчезли су оркестри, кафане су биле пуне, а морнари на бродовима.

Сунце је падало на бојне бродове, понос Енглеске, који су својим металним палубама покривали цело пристаниште. Дрендоти, крстарице, разарачи, торпиљери, подморнице, поређани једни уз друге у групама, светлели су на сунцу са топовима који су вирили из купола сви у једном реду као да чекају какву велику смотру.

Над њима високо дизала се гибралтарска стена, невидљива тврђава саграђена у утроби планине. На врху брегова где у малим шумама још увек живе дивљи мајмуни дизали [су] се у вис топови, али то су биле ретке видљиве батерије за борбу против авиона. Црни отвори у самој планини, на литицама стена, као отвори пећина показивали су подземне галерије са топовским шатрама из којих се Гибралтар бранио од навале Шпањолске и Француске.

Тешке батерије су данас у планини у форовима усеченим дубоко у самој стени ко зна колико под површином, али њихови отвори се и не слуте. Овде лежи тајна моћ Гибралтара, тајна која омогућава Енглеској да за сва времена држи у својим рукама уски пролаз између Европе и Африке.

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПРИРЕЂИВАЧА	5
------------------------------	---

НА РАСКРШЋУ СВЕТА

УВОД	11
------------	----

ГИБРАЛТАР, НЕВИДЉИВА И НЕЗАУЗИМЉИВА

ТВРЂАВА ЕНГЛЕСКА	13
------------------------	----

Мароко

ЈЕДАН ШЕИКОВ СИН ДОВОДИ МЕ У ТАНГЕР	21
---	----

ТЕТУАН, ПРЕСТОНИЦА БУНТОВНОГ РИФА	26
---	----

У ЛОГОРУ ШПАЊОЛСКЕ СТРАНАЧКЕ ЛЕГИЈЕ	31
---	----

Алжир

ЖИВИ И МРТВИ МАРАБУТИ	37
-----------------------------	----

У ГНЕЗДУ СТРАНАЧКЕ ЛЕГИЈЕ	41
---------------------------------	----

У МАЈМУНСКОМ ПОТОКУ	45
---------------------------	----

НА ОБАЛАМА ПЕШЧАНОГ ОКЕАНА	49
----------------------------------	----

КРОЗ АЛЖИРСКУ КАЗБУ, ТРЖИШТЕ СМРТИ И ЉУБАВИ	53
---	----

У ОАЗИ БУ-СААДЕ	57
-----------------------	----

НОЋ У МАГЛИ НА МОРУ	61
---------------------------	----

Тунис

НА РУШЕВИНАМА КАРТАГИНЕ	64
У ПРВОЈ ОАЗИ	70
КЕРУАН, „ЈЕДНА ОД ЧЕТИРИ ВРАТА РАЈА”	75
У ТРЕЋОЈ ЂАБИ ИСЛАМА	79
КЕРУАНСКИ СКОРПИОНИ И ЂИЛИМИ	84

Малта

МАЛТА, „ГРАД КАО САН”	90
МАЛТА, ГРАД ФЛОТЕ И БЛАГОСЛОВЕНИХ ЖЕНА	94

Крит

ПОСЕТА ДУБИНИ ВЕКОВА	100
--------------------------------	-----

Лепант

НА ВОДАМА ЛЕПАНТА	108
-----------------------------	-----

Турска

ЦРНИМ МОРЕМ ДО ЦАРИГРАДА	112
НА КАПИЈАМА СТАМБОЛА	116
У СТАРОМЕ СЕРАЈУ	122
НА ЗАТРПАНОМЕ ХИПОДРОМУ, СРЦУ ВИЗАНТИЈЕ	126
ТРАГОМ РУШЕВИНА СВЕТЕ ПАЛАТЕ ЦАРЕВА	130
НА ПРИНЧЕВСКИМ ОСТРВИМА	134
ШТА ЈЕ ОСТАЛО ОД ТУРСКОГ СТАМБУЛА	137

КРОЗ МИСТИЧНУ ЕВРОПУ

Румунија

ЛЕТО НА КАРПАТИМА	145
ВЕСЕЛА ВАРОШ ПОД ОПСАДНИМ СТАЊЕМ	149

Бугарска

УСКРС У СОФИЈИ	154
ШЕТЊА ПО СОФИЈИ	158
ПО СОФИЈСКИМ ЦРКВАМА	161
У ВАРНИ, ГРАДУ ВЕЛИКОГА БОГА	164
БОЉШЕВИЧКИ И ЦАРСКИ РУСИ У ВАРНИ	170
БУГАРСКА РИВИЈЕРА И ЊЕНА СЛАВНА ПРОШЛОСТ . .	174

Португалија

ЧАР СИНТРЕ	178
----------------------	-----

Шпанија

АЛХАМБРА, БЕКСТВО КА ДРУГОМ ЖИВОТУ	185
ИЗАБЕЛА КАТОЛИКИЊА ПРАТИ НАС КРОЗ ГРАНАДУ .	189
НА ГРОБУ ДОН ЖУАНОВОМ	192
ПОДЗЕМНА КУПАТИЛА ЛЕПЕ МАРИЈЕ ПАДИЛЕ	196
ЈЕДНА КАРНЕВАЛСКА ШЕТЊА Г. САНЧЕЦ ГЕРА У ЦИЛИНДРУ	200
ДВА СКАНДАЛА „ГОЛЕ МАЈЕ”	206
ЕЛ ЕСКОРИЈАЛ	210
ТОЛЕДО	216
КРОЗ АНДАЛУЗИЈУ...	219
СУМОРНИ КАРНЕВАЛ У CORDOBI	222

Француска

ДОВИЛ, ЦВЕТНА ПЛАЖА БЕЗ СУНЦА	227
„БАНКО, ЧЕТИРИ МИЛИОНА...”	229
ФИЛМСКЕ ЗВЕЗДЕ НА ЛА МАНШУ	232

Италија

ЗАКАСНЕЛО ЛЕТО НА ЛИДУ	236
СЕПТЕМБАР У ВЕНЕЦИЈИ	241
ТОРЧЕЛО И КЛАСЕ	247
У ЛУКИ	256
ПЕТ ЗРАКОВА ПЕРУЂЕ	261
НАШ СЕНТИМЕНТАЛНИ ТРИПТИХОН	265
СПОМЕНИЦИ НАШЕ ПРОШЛОСТИ У ИТАЛИЈИ	270

Холандија

КОД ПЕТРА ВЕЛИКОГ БРОДОГРАДИТЕЉА	276
ХАГ, ГРАД МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВДЕ	279
ДВА САТА НА СУМАТРИ	282

Белгија

У ЗАМКУ ФЛАНДРИЈСКИХ ГРОФОВА	288
У БРИСЕЛУ	292
ИСКРЕ НА КАНАЛИМА БРИЖА	296

Пољска

КРОЗ ГАЛИЦИЈСКА ПОЉА	303
ШЕТЊА КРОЗ КРАКОВ	305
КОД МАРШАЛА ПИЛСУДСКОГ	309
У ДВОРЦУ КРАЉА СТАНИСЛАВА АВГУСТА	312
У СЕВЕРНОЈ ПОЉСКОЈ ПРЕСТОНИЦИ	316
ДЕСЕТ ГОДИНА РАДА ОБНОВЉЕНЕ ПОЉСКЕ	321
НА МЕСТУ ГДЕ СУ ПРЕ 5 ГОДИНА БИЛЕ ПУСТЕ ПЕШЧАНЕ ПОЉАНЕ ДАНАС СЕ ДИЖЕ НАЈМОДЕРНИЈЕ ПРИСТАНИШТЕ НА БАЛТИКУ ...	325

ПО БАЛТИЧКОМ МОРУ ПОД ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ЗАСТАВОМ	330
ИСТОРИЈСКИ ХОДНИК КОЈИ ЈЕ ОДИГРАО ПРЕСУДНУ УЛОГУ У ЖИВОТУ МАРШАЛА ПИЛСУДСКОГ	332
НА ВАВЕЛУ, ДВОРЦУ И ГРОБНИЦИ ПОЉСКИХ КРАЉЕВА	336
ПОЉСКИ НАРОД, ПОЉСКА ВОЈСКА И МАРШАЛ ПИЛСУДСКИ	340

Лихтенштајн

ЛИХТЕНШТАЈН, ЗЕМЉА РАДОСТИ И МИРА	344
РАЗГОВОР СА ПОСЛЕДЊИМ ЛИХТЕНШТАЈНСКИМ ВОЈНИКОМ КОЈИ ЈЕ ВЕЋ 64 ГОДИНЕ У ПЕНЗИЈИ . .	348
ДРЖАВА КОЈА ИМА СВЕГА ЈЕДНОГ МИНИСТРА И ТРИ ЖАНДАРМА	353

Станислав Краков
ПУТОПИСИ

За издавача
Дијана Дерета

Извршни уредник
Ања Марковић

Лекџура и корекџура
Весна Црепуљаревић

Ликовно-џрафичка ојрема
Марина Славковић

Прво ДЕРЕТИНО издање

ISBN 978-86-6457-110-4

Тираж
1000 примерака

Београд 2017.

Издавач / Штампa / Пласман
ДЕРЕТА доо
Владимира Роловића 94а, 11030 Београд
тел./факс: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Књижаре ДЕРЕТА
Кнез Михаилова 46, тел.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41-992

КРАКОВ, Станислав, 1895–1968

Путописи / Станислав Краков ; приредио Мирко Демић.
– Београд : Дерета, 2017 (Београд : Дерета). – 359 стр. ; 20
cm. – (Библиотека Посебна издања)

Тираж 1.000. – Стр. 5–7: Белешка приређивача / М. Демић.
- Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 978-86-6457-110-4

а) Краков, Станислав (1895–1968) – Путописи

COBISS.SR-ID 242383628